

6 metara dok mu dubina iznosi 1.3 m. I pored suše koja je vladala u toku prošle godine, kanal je imao dovoljne količine vode, te je i proticaj bio normalan.

Kako je kanal dobivao vodu od kaptiranih izvora, koji se nalaze u neposrednoj blizini ograđenog prostora, to je temperatura vode skoro odgovarala temperaturi rijeke Morače i Zete, što je ustanovljeno neprestanim osmatranjem. Ovaj faktor je u potpunosti odgovarao prirodnim uslovima prvobitnog prebivališta glavatice.

Riba je imala dovoljno prostora za kretanje i na gornjem dijelu kanala iznad brane, nalazila se jedna drvena ustava koja je stvorila jedan priličan brzak u kanalu, kojeg su ribe u mnogome koristile. U samom kanalu bilo je nešto sitne bijele ribe, koju je glavatica koristila za hranu. Osim toga, kanal je nasaden potočnom pastrmkom iz mrijestilišta »Morača«, koja je postigla vanredne rezultate u prirastu. Kako je ovaj dio kanala, gdje je smještena riba udaljen od naselja, te ona nije bila uznemirivana od prolaznika, ma da je bila pod neprestanim nadzorom čuvara mrijestilišta i osoblja Stanice.

Komadi su bili različite veličine. Težina pojednog komada se kretala od 2 do 12 kilograma. Ukupan broj glavatica iznosio je 15 komada, od kojih su bile 7 ženki dok su ostali bili mužjaci.

Osmatranjima se ustanovilo da se riba osjeća odlično. Na momente bila je živahna a naročito kada je uzimala hranu. Najviše vremena je provodila u brzaku ili ispod kakvog skrovitog mjesta. Noću je bila često u pokretu, pa se je čulo njeno bacanje.

Hladna i čista voda, bez nekih većih kolebanja temperature, dovoljno strujanje, prilično veliki prostor za kretanje prema broju koji se nalazio u ograđenom prostoru, jedan veći brzak u kome je imala idealno sklonište, dovoljna količina kisika i izvjesna količina prirodne hrane karakterisala je ovaj bazen. Ove pogodnosti sa kojima je glavatica raspolagala u kanalu uticale su na naše vjerovanje, da će konačno formirati sazrijevanje polnih produkata.

Prema dosadašnjim zapažanjima, glavatica se mrijesti u ovom vodama obično u drugoj polovici mjeseca decembra i u prvoj polovici mjeseca ja-

nuara. Ovi podaci nijesu provjereni sa sigurnošću, pošto je sliv rijeke Morače i Zete naseljen sa nekoliko vrsta salmonida, čiji termini mrijesta nijesu još uvijek ustanovljeni.

U svrhu kontrole da li je riba polno zrela u toku mjeseca decembra, izvršeno je nekoliko pregleda. Kako pokusi nijesu dali povoljne rezultate, to je riba ponovno vraćena u kanal. Početkom mjeseca januara, izlovljena je sva riba i smještena u bazen mrijestilišta radi češće kontrole. Kako su pregledi dali sumnjive rezultate to nam se bojazan još više povećala a naročito kada smo imali podatke da se glavatica u prirodnim vodama već uveliko mrijestila.

Kako više nijesmo mogli pretpostaviti da sazrijevanje nije završeno, uzeli smo jednu veću ženku i prinudno istjerati izvesnu količinu ikre i ustanovili da je kod nje nastupio proces resorpcije. Ikra je u mnogome izgubila svoj prirodan izgled. Jaja su bila smežurana, blijedo žute boje. Pretpostavljali smo da ćemo kod manjih primjeraka naići na normalno formirani plod. Naša iščekivanja bila su uzaludna. Isti se slučaj ponovio kod svih ženki. Međutim, sa mužjacima je bila obrnuta stvar. Pri najmanjem dodiru mužjaci su ispustili mliječac i čak kod najtežeg primjerka od 12 kilograma imali smo odličnu spermu.

Seciranjem nekoliko primjeraka, ustanovili smo da su polni produkti prestali da se formiraju vjerovatno u momentu kada smo ih ulovili iz rijeke Zete. Promjenom ekoloških uslova kod ove vrste salmonida u mnogome se odrazio na formiranje ploda, što nije slučaj potočnih pastrva (*Salmo trutta*). Potočne pastrve sa kojima je nasaden Crno jezero ispod Durmitora iz rijeke Bukovice, držane su u betonskim bazenima preko dva mjeseca i to komadi i po preko deset kilograma. Zanimljivo je da nijesmo imali ni jedan slučaj prekida u formiranju polnih produkata, iako su imali mnogo lošije uslove.

Ovaj interesantan podatak o formiranju polnih produkata kod glavatice trebalo bi detaljnije obraditi i proučiti. Jasno je jedno, da ukoliko bi se pokušalo umjetno mriještenje ovog salmonida, to bi trebalo vršiti u moment kada se glavatica mrijesti na prirodnim plodštima. U zarobljeništvu ona otkazuje stvaranje potomstva.

D. Anđelković

Golubačka mušica – hrana dunavskih kečiga

»Zabraniti lov kečiga (*Acipenser ruthenus* L.) od marta do juna na području Golubovac — Kladovo, jer su larve golubačke mušice isključiva hrana pomenutih riba . . .« predlagao je još 1939 godine BARANOV.

Predlog je prihvaćen, ali malo poštovan od samih ribara, vremenom sasvim zaboravljen. Možda su druge mere, kao uništavanje njihovih jaja ba-

cačima plamena ili invadiranje mušica parazitima, izgledale efikasnije.

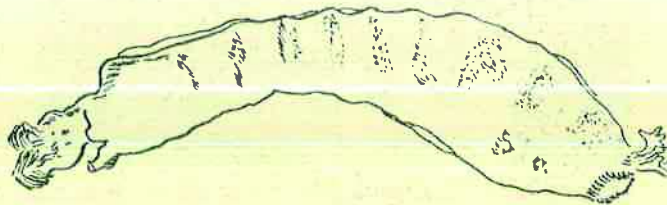
Golubačka mušica (*Simulium columbeczense* F.) je još uvek naš značajan problem. Patogeno dejstvo otrovnih materija koje se nalaze u sekretu pljuvačnih žlezda mušica izazivaju veliko uginuće stoke. Štete su nekad ogromne. Ona pripada porodici MELUSINIDA i stadium larve i lutke provodi

u vodi. Za vreme prolećnih meseci đerdapski brzaci prepuni su larvama golubačke mušice. Ribe koriste ovo izobilje a specijalno kečige. Možemo se s pravom zapitati: zašto se baš kečige najviše njima hrane?

Đerdap je bogat kečigama. Svoj svadbeni čin one obavljaju uglavnom u aprilu ili početkom maja. Iznurene aktom rasplodivanja one sa velikom proždrljivošću skupljaju hranu svojim surlastim usnim aparatom — naročito podešenim za skupljanje hrane sa dna vode. Baš u to vreme, u prolećnim mesecima, golubačka mušica nalazi se u svom larvenom stadiumu razvica. Pričvršćene u ogromnom broju za stene i grančice pale u vodu izvrsna su hrana gladnim kečigama. Tada ih one uništavaju o ogromnom broju — možda efikasnije nego ijedan bacač plamena.

Maja 1952 godine izvršena je analiza ishrane kečiga ulovljenih kod Donjeg Milanovca. Rezultat je bio veoma interesantan. Broj larvi u jednom želucu kečige kretao se od 5000—6000. Larve golubačke mušice činile su 81.8% od celokupne hrane ispitanih kečiga. Procenat Trichoptera, Tendipedi-

da i Amphipoda, koje su u ostalom delu Dunava glavna hrana kečigama, ovde je bio neznatan. Ništa rečitije ne govori koliki je značaj ovih riba na uništavanju golubačke mušice kao ovaj mali podatak dobijen na osnovu jedne analize.

Larva golubačke mušice (*Simulium columbeczense* F.)

Možda bi trebalo BARANOVLJEV predlog obnoviti i prihvatiti. Možda bi sprovođenju te zabrane na terenu trebalo posvetiti više pažnje, a ribarima preko njihovih organizacija objasniti značaj ove mere i njenu efikasnost. Ujedno ta zabrana lova za prolećnih meseci, kada pada i mrest kečiga, koristila bi uvećanju njenog podmlatka jer se već neracionalnim lovom ionako uništava.

D. Drecun, Stanica za ribarstvo NRCG, Titograd

Prva godišnjica Stanice za ribarstvo NRCG

Dugogodišnji san o potrebama jedne ribarske ustanove, za potrebe slatkovodnog ribarstva NR Crne Gore koja pretstavlja unosnu granu narodne privrede, napokon je ostvaren.

U nizu mjera donesenih u svrhu unapređenja slatkovodnog ribarstva u periodu nekoliko posljednjih godina, uslijedilo je i osnivanje jedne ovakve ustanove. Mjeseca januara prošle godine, Uredbom Vlade NRCG osnovana je Stanica za ribarstvo sa sjedištem u Titogradu.

Osnivanje jedne ovakve Ustanove bilo je nužno i neophodno. Dovoljno je napomenuti da se u okviru domena rada ove Stanice nalazi najveće jezero na Balkanu Skadarsko Jezero, koje ustvari i daje pečat slatkovodnom ribarstvu Crne Gore. Ogromno po svome prostranstvu, a još uvijek neproučeno, ovo jezero sa kompleksom problema traži hitno rješenje.

Ovih dana navršava se prva godišnjica postojanja ove Stanice.

Bez iskustva i tradicije, ogromne teškoće i prepreke bile su skopčane sa prvim počecima rada ove Ustanove. Pomanjkanje kadra, sredstva, opreme, prostorija i drugih neophodnih faktora karakteriše embrionalni razvoj Stanice.

Organizacione pripreme apsorbivale su prilično vremena ali ipak dale su povoljne rezultate, tako da Stanica danas raspolaže sa najosnovnijim potrebama u izvršenju svojih zadataka. U ovom kratkom razdoblju izgrađene su potrebne prostorije, opremljena je jedna manja laboratorija, podignuta je jedna pomoćna zgrada na obali Skadarskog jezera, pribavljena su najnužnija plovna

sredstva sa jednim manjim motornim čamcem za potrebe Skadarskog jezera i izvršena nabavka najpotrebnije ribarske opreme.

Postavljajući svoje osnovne zadatke u planu i programu svoga rada, Stanici se rukovodila da joj osnovna smjernica i lozinka u svome djelanju bude: proučavanje ribarstva kao privredne grane. Sa ovog stanovišta je izrađen program koji je chuhvatio sva ona goruća pitanja, koji su zahtijevali nužno rješenje u bliskoj perspektivi, bazirajući se na mogućnost sa kojima raspolaže.

Upoznavanje organske produkcije Skadarskog jezera, ušao je kao glavni zadatak ovog programa. Niz drugih pitanja koji su usko vezani sa iskorišćavanjem ribljeg bogatstva jezera, koje se iz godine u godinu sve više koristi i čiji prinosi danas iznose preko 60 kg. po hektaru, obuhvaćeni su ovim kompleksnim zadatkom.

Svi ostali zadaci, manje više proističu iz ovog osnovnog i okvirno su obuhvaćeni. Posmatranja koja se vrše u vezi migracije ribe, prirasta ribe, naročito krapa i ukljeve koje pretstavljaju dvije ekonomski najvažnije konzumne ribe Skadarskog jezera, ekologiju pojedinih vrsta, analizu lovina, produkciju ulova ribe, prikupljanje statističkih podataka obuhvaćeni su programom ovog zadatka.

Osim gore navedenih zadataka, Stanica je uzela aktivnog učešća u rješenju niza praktičnih pitanja, koji su neposredno vezani sa tehnikom ulova, preradom, trgovinom i manipulacijom ribe. Upotrebjeni ribarski alat na Skadarskom jezeru je u potpunosti neispitan. Proučavajući tipove upotreblje-